

закріплено принцип справедливості, та й сам термін в ЦПК України і КПК України майже не вживається.

Таким чином, справедлива норма в результаті несумлінного (неправильного) застосування може спричинити несправедливість у відповідних відносинах. Коли мова йде про несправедливість в застосуванні норм права, тоді оцінка справедливості самих норм залежить від дії суб'єктів, що їх застосовують. Причому оцінювання відбувається як суб'єктами, що застосовують правові норми, так і суб'єктами, чії відносини при цьому регулюються й інтереси який виявляються незахищеними або порушеними діями перших. У таких випадках, як правило, справедливість самої норми втрачається або спотворюється. І з точки зору оцінки різних суб'єктів, прийняте правозастосовником на основі справедливої норми права рішення може бути справедливим чи несправедливим. Таким чином, справедливість є цінністю, тобто об'єктивною характеристикою правових та соціальних феноменів, але сприймається як оцінка, суб'єктивний феномен духовного життя. Коли неправильно застосування справедливих норм права може бути оцінене як несправедливість цих норм в оцінці різних суб'єктів, тоді об'єктивна і суб'єктивна основа справедливості не збігаються. Відповідно, про справедливість в державі в даний час можна говорити тільки тоді, коли об'єктивна і суб'єктивна сторона справедливості узгоджуються, що виражається насамперед у праві і правозастосовній діяльності.

Ю. А. Меліхова,
*кандидат юридичних наук, доцент
кафедри культурології Національного
юридичного університету ім. Ярослава Мудрого*
В. С. Черний,
*студент 1-го курсу Інституту прокуратури
та кримінальної юстиції
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого*

ЄВРОПЕЙСЬКІ ЦІННОСТІ В СТРУКТУРІ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ТА ЇХ МІСЦЕ У ПРАВОВІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

На сьогодні метою України є вступ до Європейського Союзу. Але членство в ЄС означає не тільки економічні та політичні відносини між

Україною і ЄС, а насамперед долучення українців до соціально культурних цінностей європейських народів. Виникає питання наскільки близькі нам, українцям, ці «європейські цінності» і як законодавчо закріпити їх в умовах української правової системи.

Так, цінності – це сукупність найбільш загальних ідей та принципів які формують певні моделі поведінки європейця в тій або іншій ситуації. Можна виділити такі європейські цінності як: верховенство права, рівність перед законом, права людини, демократія, мир, рівність, особиста свобода, самореалізація індивіда. Задавалося б це дуже близькі українцеві поняття, хто ж з нас не хоче жити в правовій державі, де всі рівні перед законом, де поважають права один одного і можуть реалізувати свій потенціал і при цьому жити в мирі? Але слід усвідомлювати що європейці інші за ментальними ознаками і цьому є достатньо логічних пояснень. Європейські цінності формувалися століттями, адже європейська демократія існує уже майже три століття у той час, як українська сформувалася менш ніж три десятки років тому. У цьому контексті слід зосередити увагу і на євразійському характері українського світогляду, самотністі якого визначає українську культуру.

Для більш детального розкриття даного питання розглянемо деякі із запропонованих цінностей та ступінь їх реалізації в правовій системі України.

1.) Верховенство права – основоположний принцип, який передбачає, що жодна людина не може бути вище закону, кожен не залежно від свого соціального статусу повинен нести відповідальність за вчинені правопорушення, а сам закон не повинен порушувати природні права людини. Принцип верховенства права закріплений в Україні у ч. 1 ст. 8 Конституції, але, не зважаючи на це ситуація з верховенством права в Україні доволі складна, про що свідчать більшість авторитетних міжнародних досліджень, які вказують на суттєві фактичні порушення цього принципу в нашій державі. Але водночас українці вже готові дотримуватись цього принципу, а тому для покращення ситуації в цьому питанні необхідне запровадження суттєвих реформ в судових і правоохоронних органах. Загалом, важливість такої цінності, як верховенство права важко переоцінити, адже саме верховенство права є базисом, який формує правові системи усіх розвинених країн сучасності.

2.) Права людини – це комплекс основоположних природних свобод, зумовлених самим фактом існування людини. Так, Україна має чимало

досягнень у сфері забезпечення прав людини. Наша держава є однією із 47 членів Ради Європи. Діяльність цієї організації в першу чергу спрямована на забезпечення прав людини. Крім того ст. 21 та 22 Конституції України присвячені правам людини. Але з іншого боку Україна залишається однією з країн «лідерів» за кількістю поданих проти неї скарг до ЄСПЛ, що говорить про непоодинокі факти порушення прав людини. Без реформування органів виконавчої та судової влади вирішення цієї проблеми неможливе. Отже, забезпечення прав людини є одним з базових завдань Європейського Союзу, яке закріплено безпосередньо в Статуті ЄС, що безперечно підвищує значущість цієї цінності, як для країн членів ЄС так і для України – потенційного учасника цього міжнародного об'єднання.

3.) Демократія – це політичний режим, в якому єдиним джерелом влади є народ. Демократичний статус української держави закріплений в ст. 1 Конституції, що засвідчує важливість цього принципу для існування і розвитку України. Однак, не зважаючи на певні позитивні зрушення українській демократії ще є куди прагнути, хоча у цілому вона вже визначає багато чого у житті українця, що відображається у сучасному українському мистецтві, і в медійній сфері, і в буденному житті, тощо. Для підвищення рівня демократії в Україні можна впровадити систему загально національних та регіональних референдумів і виносити на розгляд народу найважливіші питання, які суттєво впливають на життя суспільства, наприклад, мовні чи релігійні. Адже в Україні «де юре» існує можливість такого варіанту волевиявлення як референдум, а от «де факто» цей процес проводиться надзвичайно рідко. Впровадження системи референдумів разом з активною просвітницькою діяльністю можуть значно підвищити рівень демократії в Україні.

4.) Мир – це стан спокою і гармонії у суспільстві. Мир як європейська цінність вживається як у значенні спокою і ладу в душі людини, так і в значенні миру між групами людей, народами і державами. Також, як складову миру ЄС розглядає принцип загальної безпеки, який закріплено в Статуті ЄС. Європейська спільнота втомилася від війн які відбувалися в минулому столітті, а тому така цінність, як мир фігурує фактично всюди в європейському суспільстві. Українці нині, як ніхто інший, розуміють цінність миру. В умовах воєнного конфлікту на сході кожен українець хоче знову жити в мирній країні. Історично українці завжди були мирним народом і сама по собі війна не властива українській куль-

турі та нашому менталітету. Отже, сподіваючись на позитивні зміни в цій ситуації, треба прагнути до жаданого миру на нашій землі.

5.) Рівність – це принцип відповідно до якого всі члени суспільства мають однакові права і обов'язки. Вона безпосередньо пов'язана з такою цінністю як самореалізація індивіда. Рівність закріплена в Конституції, але нажалі з реалізацією принципу рівності в Україні є багато питань. Рівність – це не можливість дискримінації особи за тією чи іншою ознакою. Проте, в українському законодавстві неважко знайти прояви дискримінації за статевою ознакою, яскраві приклади цього можна знайти зокрема в трудовому законодавстві. Такі казуси в законодавстві – не найбільша проблема, яка заважає реалізації принципу рівності. Основа проблеми лежить в самому українському суспільстві. Для того щоб домогтися гідного рівня рівності в сучасному українському суспільстві законодавцеві необхідно провести дійсно глибинні реформи в багатьох сферах життя. Проте проведення структурних реформ не гарантує, що ця цінність стане звичною для українця, її утвердження можливе виключно у випадку фактичного впровадження вищезазначених цінностей в життя пересічних українців.

Отже, європейські цінності складають цілісну систему в якій реалізація однієї не можлива без реалізації іншої. Щодо законодавчої бази необхідної для їх існування, слід зазначити, що в правовій системі України закладені основи, для повного їх впровадження. Необхідно лише політична воля законодавця та активна просвітницька діяльність виконавчої гілки влади. Допомогти у впровадженні системи європейських цінностей може інтегрування міжнародного законодавства у правову систему України, рецепція законодавства розвинених європейських країн. Але до цього процесу необхідно підходити обережно, урахувавши ризики і особливості українського правового менталітету і національної культури. Ця рецепція не повинна перетворитися в сліпе копіювання, адже це може призвести до погіршення ситуації. Отже, впровадження європейських цінностей в Україні є непростим завданням, реалізація якого залежить від багатьох факторів об'єктивного і суб'єктивного характеру.

Список використаних джерел:

1. В. С. Загорський, О. Я. Красівський, О. С. Киричук, П. В. Когут, О. П. Котowska; ред.: В. С. Загорський, О. Я. Красівський. Європейський Союз

- у ХХІ столітті: функціонування та розвиток: монографія / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2016. – 631 с. – Бібліогр.: с. 600–631.
2. Пірен М. І. Європейські цінності та їх реалізація у сфері державної служби та кадрової політики України. / Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президентові України. – 2015. – Вип. 1. – С. 78–90.
 3. Мадрига Т. Б. Прикарпатський вісник НТШ. Думка. – 2015. – № 3(31)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Кафедра культурології

СУПЕРЕЧНОСТІ ВЗАЄМОДІЇ МОРАЛІ І ПРАВА В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

**Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної конференції
30 травня 2019 року**

Харків
«Право»
2019

Редакційна колегія:

А. П. Гетьман – д. ю. н., професор, заслужений діяч науки та техніки України, академік НАПрН України, проректор з наукової роботи НЮУ ім. Ярослава Мудрого;

В. О. Лозовой – д. філос. н., професор, завідувач кафедри культурології НЮУ ім. Ярослава Мудрого;

Н. В. Маслак – к. ю. н., асистент кафедри кримінального права №1 НЮУ ім. Ярослава Мудрого, приватний нотаріус ХМНО Харківської області;

Ю. А. Меліхова – к. ю. н., доцент кафедри культурології НЮУ ім. Ярослава Мудрого;

О. В. Прудникова – д. філос. н., доцент, доцент кафедри культурології НЮУ ім. Ярослава Мудрого;

Л. М. Сідак – к. філос. н., доцент, доцент кафедри культурології НЮУ ім. Ярослава Мудрого, секретар редколегії;

Т. М. Слінько – к. ю. н., доцент, завідувач кафедри конституційного права України НЮУ ім. Ярослава Мудрого;

О. А. Шумейко – к. філол. н., доцент, доцент кафедри культурології НЮУ ім. Ярослава Мудрого

Суперечності взаємодії моралі і права в сучасному українському суспільстві : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 30 трав. 2019 р. / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Харків : Право, 2019. – 200 с.

ISBN 978-966-937-725-8

Збірник містить наукові статті та тези наукових доповідей з питань філософії права, соціальної філософії, етики, правознавства, зокрема кримінального, конституційного, аграрного, екологічного права, кримінології, медицини, а також соціології, педагогіки та актуальних проблем юридичної освіти і морально-правового виховання особистості як складових системи національного виховання в сучасних умовах соціокультурного розвитку.

Для викладачів, докторантів, аспірантів, студентів гуманітарних закладів вищої освіти.

УДК 17+177: 340.12

© Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2019

© Оформлення. Видавництво «Право», 2019

Маслак Н. В., Скрипник Р. В.
ДЕКРИМІНАЛІЗАЦІЯ ОБІГУ КАНАБІСУ В УКРАЇНІ:
МОРАЛЬНИЙ АСПЕКТ 101

Фоменко Л. К.
СПІВВІДНОШЕННЯ МОРАЛЬНОГО І ПРАВОВОГО АСПЕКТУ
МЕДИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ФІЛОСОФСЬКИЙ КОНТЕКСТ 105

Тематичний напрям 3.

ПЕРСПЕКТИВИ ВЗАЄМОДІЇ МОРАЛІ І ПРАВА В УКРАЇНІ

Кисельов М. М.
МОРАЛЬ І ПРАВО В ЕКОЛОГІЧНІЙ ЕТИЦІ 109

Маслак Н. В.
МОРАЛЬНІ ТА ЗАКОННІ ПІДСТАВИ ПРАВА
НА ВІДМОВУ В ЮРИДИЧНІЙ ПРОФЕСІЇ 115

Корнієнко Г. С.
МОРАЛЬ І ПРАВО В АГРОБІЗНЕСІ 120

Байрачна Л. К.
КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ
ЯК ІМПЕРАТИВ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ 123

Гізімчук О. О.
МОРАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ДІЯЛЬНОСТІ
ЗАКОНОДАВЧОЇ ОХОРОНИ АВТОРСЬКИХ ПРАВ 127

Середа О. В., Пацюра І. В.
МОРАЛЬНІ ЗАСАДИ ЯК ГАРАНТІЯ ІСНУВАННЯ
ПРАВА В СУСПІЛЬСТВІ 129

Сідак Л. М., Алієва А. В.
РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ СПРАВЕДЛИВОСТІ
У РІЗНИХ ГАЛУЗЯХ ПРАВА 132

Меліхова Ю. А., Черний В. С.
ЄВРОПЕЙСЬКІ ЦІННОСТІ В СТРУКТУРІ УКРАЇНСЬКОГО
СУСПІЛЬСТВА ТА ЇХ МІСЦЕ У ПРАВОВІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ 134

Тематичний напрям 4.

**МОРАЛЬНЕ І ПРАВОВЕ ВИХОВАННЯ
ЯК СКЛАДОВІ СИСТЕМИ НАЦІОНАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ**

Ценко М. Б.
ПРО ЕТИЧНИЙ СВИТОГЛЯД МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ 139

Сідак Л. М., Метеджи Д. Ю.
МОРАЛЬ І ПРАВО ЯК ГОЛОВНІ РЕГУЛЯТОРИ СУСПІЛЬНИХ
ВІДНОСИН В СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ 143

Ценко М. Б., Морозов Я. І.
ВПЛИВ ОСВІТИ НА ФОРМУВАННЯ ДУХОВНОСТІ
МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ 146

Бурлука О. В.
ЦІННІСНА ОРІЄНТОВАНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ
ЗА ДОПОМОГОЮ САМООСВІТИ 149

Шумейко О. А.
ЗНАЧЕННЯ ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДЛЯ ДУХОВНОГО РОЗВИТКУ
ТА МОРАЛЬНО-ПРАВОВОГО ВИХОВАННЯ ПРАВНИКА 151

Тітомир О. С.
ПРИРОДНО-ПРАВОВЕ РОЗУМІННЯ ПРАВА ЯК ІДЕЙНА
ОСНОВА ПРАВОВОГО І МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ 155

Тузиков С. А.
ДЕЯКІ МЕТОДИ МОРАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО ВИХОВАННЯ
ОСОБОВОГО СКЛАДУ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ
ТА СПІВРОБІТНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ 159

Пивоваров В. М.
КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ У МОРАЛЬНО-
ПРАВОВОМУ ВИХОВАННІ ОСОБИСТОСТІ ЮРИСТА 164

Лисенко О. А.
РОЛЬ МОВИ В МОРАЛЬНО-ПРАВОВОМУ ВИХОВАННІ СТУДЕНТІ 168

Бєлєнок О. А., Мацко-Демиденко І. В.
СОЦІАЛЬНИЙ ПРОСТІР ЖИТТЄВОГО
САМОВИЗНАЧЕННЯ КИЇВСЬКИХ СТАРШОКЛАСНИКІВ 172

Чумак Т. М.
МОРАЛЬНО-ДУХОВНЕ ВИХОВАННЯ ПІДРОСТАЮЧОГО
ПОКОЛІННЯ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ 177

Середа О. В.
ГАРМОНІЯ ПРАВА І МОРАЛІ В БОГОСЛОВ'Ї ТА ПРАВОВІЙ
ДУМЦІ МИТРОПОЛИТА АНДРЕЯ ШЕПТИЦЬКОГО 182

Черемський М. П.
МИСТЕЦТВО ЯК ШЛЯХ ДО ПОДОЛАННЯ
СУПЕРЕЧНОСТЕЙ В СУСПІЛЬСТВІ 186

Слюсаренко Т. О.
ДУХОВНО-МОРАЛЬНІ ЦІННОСТІ ЯК ОСНОВА
КОНЦЕРТНОГО РЕПЕРТУАРУ КОБЗАРІВ-БАНДУРИСТІВ 191